

#IdaŚwięta

**WYNIKI KONTROLI
BEZPIECZEŃSTWA ZABAWEK
TYPU „SLIME”, POCISKOWYCH
I DŹWIĘKOWYCH W RAMACH
WSPÓLNEGO PROJEKTU KAS,
IH I UOKIK**

Sprawdź listę nieprawidłowości,
znajdziesz ją w osobnym
dokumencie

WSTĘP

Swobodny przepływ bezpiecznych i spełniających obowiązujące wymagania towarów w ramach Jednolitego Rynku jest jednym z fundamentów Unii Europejskiej (UE). Jednak nie wszystkie towary wytwarzane poza UE i sprowadzane na jej teren spełniają obowiązujące wymagania. **Skuteczną formą eliminowania wyrobów niezgodnych lub stanowiących zagrożenie, a sprowadzanych spoza UE, jest zatrzymywanie ich przez organ celny już na granicy. Funkcjonariusze Krajowej Administracji Skarbowej (KAS), w przypadku wystąpienia przesłanek określonych w art. 26 ust. 1 rozporządzenia 2019/1020¹ mogą zatrzymać wyrób na granicy i przed dopuszczeniem go do obrotu zwrócić się do właściwego, ze względu na przedmiot wniosku, organu nadzoru rynku o wydanie opinii czy wyrób spełnia wymagania. W przypadku zabawek wnioski są kierowane do Inspekcji Handlowej (IH).** W ramach sprawdzania czy wyrób spełnia wymagania, organ nadzoru rynku może pobrać go do badań laboratoryjnych. Wydanie opinii o niespełnieniu przez zabawkę wymagań, powoduje niedopuszczenie jej do swobodnego obrotu na terenie UE. **Jeśli poziom stwierdzonego zagrożenia jest poważny, np. stwierdzono w wyniku badań przekroczenie dopuszczalnych poziomów substancji niebezpiecznych, zabawka powinna zostać zniszczona.** Jednocześnie informacja o takim niebezpiecznym produkcie jest wprowadzana do unijnego systemu Safety Gate – RAPEX², aby organy nadzoru rynku w innych państwach członkowskich mogły podjąć stosowne działania, gdyby ten produkt był udostępniany na ich rynkach.

CEL WSPÓLNEGO PROJEKTU

Celem projektu było **zapobieżenie dopuszczeniu do obrotu na terenie Polski zabawek stwarzających poważne zagrożenie dla konsumentów m.in. pod względem właściwości chemicznych**. Zapewnienie wysokiego poziomu ochrony zdrowia i bezpieczeństwa konsumentów jest priorytetem Inspekcji Handlowej, Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK), jak i KAS, dlatego zrealizowano wspólny projekt, podczas którego sprawdzono bezpieczeństwo zabawek w zakresie spełniania wymagań rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 20 października 2016 r. w sprawie wymagań dla zabawek³. W importowanych zabawkach typu „slime” zweryfikowano **bezpieczeństwo chemiczne**, w zabawkach dźwiękowych był to **poziom dźwięku** natomiast w przypadku zabawek pociskowych zbadano **siłę wystrzeliwanych pocisków i ich długość**.

TERMIN REALIZACJI PROJEKTU

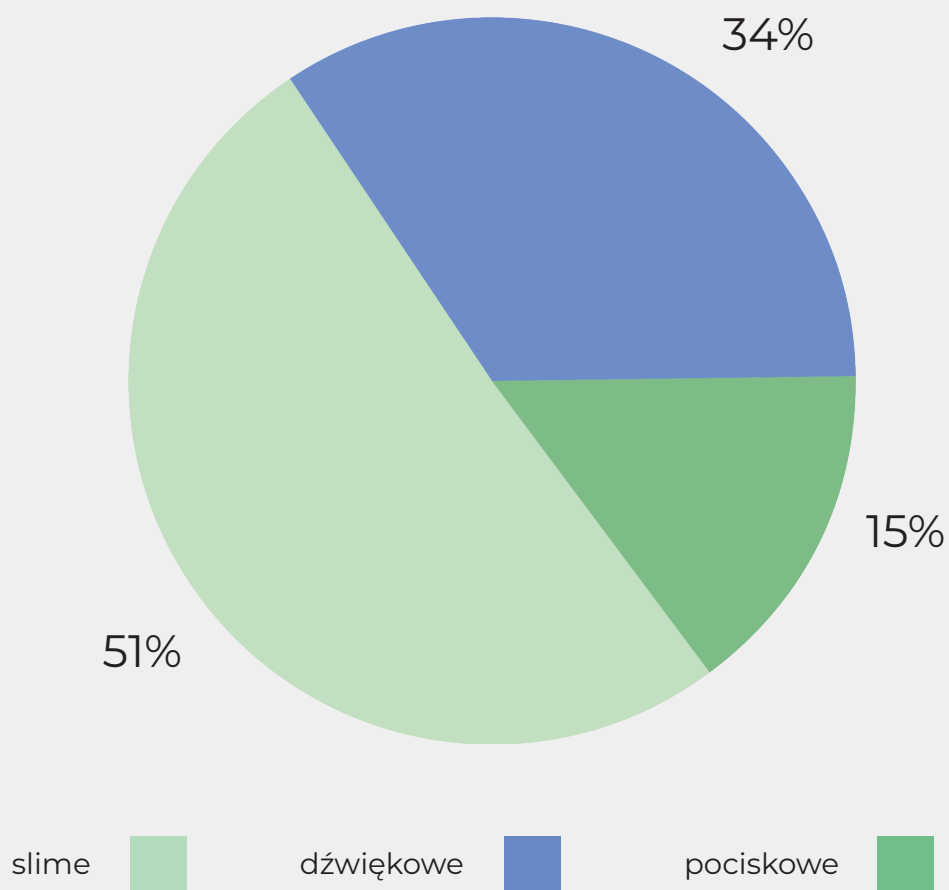
Działania były prowadzone od 4 lipca do 30 września 2022 r., natomiast badania laboratoryjne realizowano w okresie 4 lipca – 30 października 2022 r.

PRZEDMIOT PROJEKTU

Działania skupiły się na przebadaniu w akredytowanym laboratorium UOKiK zabawek typu „slime” (wykonanych z lepkich lub płynnych materiałów) oraz zabawek dźwiękowych (np. instrumentów muzycznych) i zabawek pociskowych (np. pistoletów na naboje piankowe).

Zabawki typu „slime” stanowiły 51 % wszystkich sprawdzonych zabawek.

Udział sprawdzonych zabawek w podziale na kategorie.

„Slime” to **specjalna masa plastyczna**, którą dzieci nazywają często „glutkiem”. To najczęściej kolorowa substancja, mieniąca się różnymi odcieniami, ciągnąca się między palcami, lepka, ale nie brudząca. Slime’y mogą różnić się nie tylko kolorem, ale też fakturą i dodatkami, na przykład brokatem czy kuleczkami ze styropianu (przykładowe zdjęcie poniżej).

Przykładowe zdjęcia pozostałych kategorii zabawek poddanych badaniom laboratoryjnym w ramach projektu.

BADANIA LABOLATORYJNE

Łącznie przebadano w akredytowanym Laboratorium UOKiK w Lublinie **41 modeli zabawek** – **21 „slimów”, 14 zabawek dźwiękowych i 6 pociskowych**. Badania obejmowały sprawdzenie **poziomu migracji boru** w zabawkach typu „slime”, wykonanych z lepkich lub płynnych materiałów. Zgodnie z normą PN-EN 71-3+A1:2021-09 „Bezpieczeństwo zabawek -- Część 3: Migracja określonych pierwiastków” dozwolony poziom boru w takiej zabawce wynosi do 300 mg/kg. W przypadku zabawek pociskowych i dźwiękowych badania obejmowały wymagania zawarte w normie PN-EN 71-1+A1:2018-08 Bezpieczeństwo zabawek -- Część 1: Właściwości mechaniczne i fizyczne, odpowiednio w zakresie m.in. **energii kinetycznej pocisków i ich długości oraz poziomu wydawanego dźwięku**.

Bor, jako część związku chemicznego boraksu (czteroboran sodu), odpowiada w zabawkach typu „slime” za lepkość. Dostarczany do organizmu (m.in. migracja poprzez skórę) w zbyt dużych ilościach staje się toksyczny. **Przekroczenie bezpiecznej dawki może wywołać nudności i wymioty, skurcze mięśni, pobudzenie, a w skrajnych przypadkach zaburzenia układu nerwowego**. Zawyżona energia kinetyczna pocisków może spowodować **ryzyko utraty zdrowia** (np.: wystrzał w kierunku oka, może skutkować jego uszkodzeniem – a nawet utratą wzroku). Natomiast w zabawkach dźwiękowych przekroczenie dopuszczalnej emisji dźwięku może grozić **ubytkiem słuchu**.

MIEJSCE ODPRAWY

Projekt był realizowany na terenie całego kraju, natomiast zabawki zostały zatrzymane w 5 urzędach celnych: w Gdańsku, Katowicach, Krakowie, Poznaniu i Warszawie. Najwięcej wyrobów pobrano do badań w Gdańsku (48,7 % wszystkich przebadanych wyrobów). Poniżej zamieszczono tabelę pokazującą rozkład liczby pobranych próbek pomiędzy WIIH.

WIIH	Slime	Pociskowe	Dźwiękowe
Gdańsk	9	3	8
Katowice	4	1	1
Kraków	2	1	0
Poznań	1	1	5
Warszawa	5	0	0
Razem	21	6	14

WYNIKI PROJEKTU

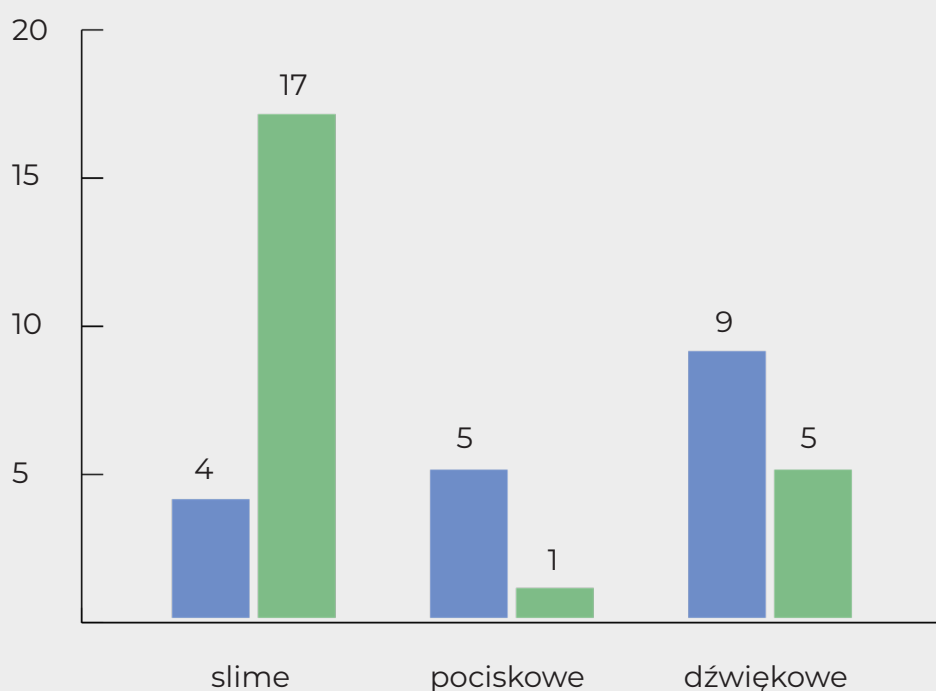
Ocenie poddano łącznie **41 modeli zabawek** (łącznie: 34 412 sztuk). W wyniku badań laboratoryjnych **23** próbki nie spełniały wymagań, co wynosi 56% zbadanych zabawek. Oznacza to niedopuszczenie na rynek unijny **28 488** sztuk wadliwych zabawek.

Przekroczenie dopuszczalnego poziomu migracji boru stwierdzono w 17 próbkach na 21 zbadanych (81 % przebadanych zabawek „slime”). Najwyższy poziom migracji boru w masie żelowej zabawki wyniósł 1 787,68 mg/kg przy dopuszczalnym 300 mg/kg, co oznacza prawie 6-krotne przekroczenie dopuszczalnej wartości. Jednocześnie aż w 9 próbkach stwierdzono ponad 3-krotne przekroczenie dopuszczalnego poziomu boru. W związku ze stwarzaniem poważnego zagrożenia przez zabawki typu „slime” na granicy łącznie zniszczono 27 360 sztuk.

Pod względem siły wystrzeliwanych pocisków wszystkie zbadane zabawki pociskowe były zgodne z wymaganiami. W przypadku 1 modelu pistoletu stwierdzono natomiast zaniżoną długość pocisków, co stanowi 17 % wszystkich skontrolowanych zabawek pociskowych.

Spośród zabawek dźwiękowych **negatywny wynik uzyskało 5 zabawek** (36 % przebadanych zabawek). **W zabawce „dzwonki” stwierdzono przekroczenie szczytowego poziomu dźwięku (LpCpeak) o 6,7 dB ponad poziom dopuszczony w normie⁴.** Drugim ze zmierzonych parametrów był średni poziom dźwięku (Lp), gdzie najwyższe z przekroczeń wyniosło 1,8 dB ponad poziom dopuszczony w normie⁵. Pozostałe zabawki dźwiękowe były niezgodne ze względu na konstrukcję, tzn. stwierdzono występowanie małych elementów, zadziórów (3 zabawki). Jedna zabawka nie posiadała ostrzeżenia przewidzianego dla zabawek perkusyjnych wytwarzających szczytowy poziom dźwięku (LpCpeak) – powyżej 110 dB.

Liczba sprawdzonych i zakwestionowanych zabawek w poszczególnych kategoriach.

Poza zbadaniem 41 modeli zabawek, inspektorzy WIIH weryfikowali także zgodność zatrzymywanych zabawek z wymaganiami formalnymi (oznakowanie i poprawność dołączonej dokumentacji), określonymi w rozporządzeniu MRiF oraz ustawie z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku¹.

Niezgodności formalne stwierdzone w 29 zabawkach (71 % skontrolowanych zabawek) najczęściej polegały na:

- nieprawidłowym odwołaniu do norm zharmonizowanych, które zastosowano, lub do specyfikacji, w odniesieniu do których deklarowana jest zgodność (w 9 przypadkach: 2 pociskowe, 7 dźwiękowych);
- braku deklaracji zgodności lub jej nieprawidłowym sporządzeniu (w 16 przypadkach: 2 pociskowe, 3 „slime’y”, 11 dźwiękowych);
- braku nazwy i adresu producenta /importera na wyrobie (w 4 przypadkach: 1 „slime”, 3 dźwiękowe).

Jeśli wykryto wyłącznie niezgodności formalne, wtedy organ nadzoru rynku może wskazać zakres działań, jaki należy podjąć w celu ich usunięcia. Na wniosek importera, organ celny może wyrazić zgodę, na dokonanie stosownych działań w ramach właściwej procedury celnej. Importerzy są w trakcie przeprowadzania działań naprawczych, w efekcie których towar będzie mógł zostać dopuszczony do obrotu⁶.

Polski punkt kontaktowy systemu Safety Gate - RAPEX⁷, umiejscowiony w UOKiK, jest w trakcie kompletowania niezbędnej dokumentacji i wprowadzania do systemu notyfikacji o zabawkach niebezpiecznych stwarzających poważne zagrożenie, niedopuszczonych do obrotu w ramach wspólnego projektu.

PODSUMOWANIE PROJEKTU

W wyniku przeprowadzonych kontroli, stwierdzono, że ponad połowa (23 z 41) importowanych zabawek nie spełnia obowiązujących w Unii Europejskiej wymagań bezpieczeństwa. Zagrożenie chemiczne jest trudne do stwierdzenia przez nabywcę, dlatego priorytetem tego projektu było sprawdzenie właściwości chemicznych. Wyniki pokazały, że zabawki typu „slime” charakteryzują się wysokim ryzykiem, gdyż wśród zabawek niezgodnych zdecydowaną większość, bo aż 73 % stanowiły te zabawki. Niesłabnąca popularność tego typu zabawek, sprawia, że ich import może być atrakcyjny dla nieuczciwych producentów i importerów. Jednak regularna współpraca między UOKiK, IH i KAS pozwala na skuteczne eliminowanie niebezpiecznych zabawek, zanim znajdą się w rękach dzieci.

Wspólny projekt pozwolił uniknąć wprowadzenia do obrotu ponad 28 tys. zabawek niespełniających wymagań konstrukcyjnych i formalnych. W ubiegłym roku w ramach wspólnego projektu kontroli bezpieczeństwa właściwości chemicznych importowanych zabawek w zakresie dopuszczalnego poziomu stężenia ftalanów, zakwestionowano 80 % skontrolowanych na granicy zabawek. **Pokazuje to, że wspólne działania UOKiK, IH i KAS przynoszą zamierzone efekty.** Wyniki te jednak nadal wskazują na potrzebę kontynuacji wspólnych działań, w celu zapewniania jak najwyższego poziomu bezpieczeństwa importowanych zabawek a w konsekwencji bezpieczeństwa najmłodszych konsumentów.

Listę produktów z nieprawidłowościami znajdziesz w osobnym dokumencie na uokik.gov.pl

Przypisy końcowe

1. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1020 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie nadzoru rynku i zgodności produktów oraz zmieniające dyrektywę 2004/42/WE (Dz. U. UE L 169 z 25 czerwca 2019 r., str. 1; dalej: rozp. (UE) 2019/1020) – zgodnie z art. 26 ust. 1 funkcjonariusze zawieszają dopuszczenie produktu do obrotu, jeżeli w toku kontroli na mocy art. 25 ust. 3 zostanie ustalone, że istnieją przesłanki, by przypuszczać, że produkt nie jest zgodny z prawem Unii, które ma do niego zastosowanie, lub że produkt stwarza poważne ryzyko dla zdrowia, bezpieczeństwa, środowiska lub jakiegokolwiek innego interesu publicznego.
2. <https://ec.europa.eu/safety-gate-alerts/screen/webReport>
3. Dz. U. z 2019 r., poz. 1816 ze zm., dalej: rozporządzenie MRiF
4. Zestaw składa się z 8 dzwonek, a zakres przekroczeń dla tego parametru wyniósł od 113,3 do 116,7 dB, przy dopuszczalnym poziomie 110 dB. Przekroczenia stwierdzono we wszystkich dzwonekach.
5. Zakres przekroczeń wyniósł od 85,4 do 86,8 dB, przy dopuszczalnym poziomie 85 dB. Przekroczenia stwierdzono w 3 dzwonekach.
6. UWAGA: zgodnie z art. 27 rozp. (UE) 2019/1020, „dopuszczenia do obrotu nie należy uważać za dowód zgodności z prawem Unii” – gdyż sprawdzenia dokonano tylko w wybranym zakresie, a nie całościowo, czyli ze wszystkimi mającymi zastosowanie przepisami. Dodatkowo jeden podmiot mógł wprowadzić więcej niż jeden wyrób objęty projektem.
7. Safety Gate: the EU Rapid Alert System for Dangerous non-food products – system utworzono na mocy dyrektywy 2001/95/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 grudnia 2001 r. w sprawie ogólnego bezpieczeństwa produktów (Dz. Urz. UE L 11 z 15.01.2002 r., str. 4, z późn. zm.). Co tydzień (w każdy piątek) zgłoszenia są publikowane w jęz. polskim na stronie Komisji Europejskiej